

5.8 Zeměpis, SCZ

Charakteristika vyučovacích předmětů

Vyučovací předmět **Zeměpis** je součástí vzdělávací oblasti Člověk a příroda. Na naší škole je vyučován od primy do sexty na osmiletém a v 1.-2. ročníku na čtyřletém gymnáziu.

Žáci s hlubším zájmem o předmět se mohou dále přihlásit ve 3.-4. ročníku/septimě-oktávě do povinně volitelného předmětu **Seminář a cvičení ze zeměpisu** (dále SCZ).

Zeměpis je hraniční disciplína mezi přírodními a společenskými vědami. Z tohoto pohledu jsou důležité vazby s dalšími vyučovacími předměty, se kterými integruje některá související témata (zejména biologie a občanská výchova/základy společenských věd).

V poznatkové rovině si žáci osvojují základní vědomosti o Zemi jako vesmírném tělese, o znázornění povrchu Země. Získávají základní vědomosti o přírodních, společenských, hospodářských, politických a kulturních poměrech své vlasti a obce.

Získávají důležité poznatky o světadílech a oceánech, o státech světa a současných globálních problémech lidstva. Rozšiřují si poznatky o krajinné sféře a životním prostředí z jiných předmětů.

V činnostní oblasti žáci získávají dovednosti potřebné pro práci s mapami, statistickými daty a s informačními materiály a orientují se v nich. Učí se samostatně vyhledávat a třídit informace z různých zdrojů. Naučí se obhajovat výsledky své práce, přiznávat chyby, komunikovat s lidmi, hledat cesty ke správnému řešení, chápat pojmy demokracie, evropanství, morálka, národní kultura, vlastenectví...

Naučí se spolupracovat se spolužáky při řešení úkolů a problémů, a tím si vytvářet vlastní postoj k ostatním lidem. Žáci jsou také vedeni k vytváření kladných postojů ke vzdělávání na základě úspěchů z vlastní činnosti a iniciativy.

V souvislosti se zaváděním digitálních kompetencí žák zvládne využívání prostředků moderních digitálních technologií v průběhu přírodovědné poznávací činnosti způsobem, který podporuje jeho aktivní činnost a přispívá k porozumění přírodovědným jevům a problémům v souvislostech.

Zeměpis je předmět, který se snaží charakterizovat různá území, rozmístění lidí, jevů a událostí v prostředí, sleduje vztahy mezi člověkem a prostředím, uvádí žáky do hlavních přírodních, hospodářských a sociálních podmínek a seznamuje se životem lidí v jednotlivých světadílech, v Evropě, na území České republiky, místní oblasti a v blízkém území místní krajiny. Umožňuje žákům orientovat se v současném světě a v problémech současného lidstva, umožňuje si také uvědomovat civilizační rizika a spoluzodpovědnost za kvalitu života na Zemi, vztah lidí k přírodnímu i společenskému prostředí.

Obsahem navazujícího **povinně volitelného semináře** je doplnění, rozšíření, resp. prohloubení znalostí z vyučovacích předmětů Zeměpis v lokálních, regionálních a globálních souvislostech s dalším zdůrazněním vazeb na další vědní obory. Cílem SCZ je formování osobnostního rozvoje žáků, posilování klíčových kompetencí a příprava nejen na maturitní zkoušku, ale i na studium

geografických, environmentálních, regionálních a společenskovedních oborů vysokých a vyšších odborných škol.

Časové a organizační vymezení předmětů

Vyučovací předmět Zeměpis je vyučován na nižším gymnáziu v primě, sekundě a kvartě s dvouhodinovou a v tercií s jednohodinovou dotací. Na vyšším gymnáziu je dotace v 1. ročníku/kvintě 2 vyučovací hodiny a ve 2. ročníku/sextě 3 vyučovací hodiny týdně. Navazující **SCZ** se vyučuje ve 3.ročníku/septimě 2 hodiny týdně a v maturitních ročnících 4 vyučovací hodiny týdně.

Výuka probíhá v samostatné odborné učebně vybavené všemi potřebnými pomůckami, výpočetní a audiovizuální technikou.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

Žák:

- vyhledává, sbírá, zpracovává, třídí a hodnotí geografické informace a data v příslušných informačních zdrojích (internet, rozhlas, televize, encyklopedie, časopisy)
- získané poznatky propojuje se znalostmi dalších vzdělávacích oblastí
- vysvětlí příčiny různých přírodních procesů, hledá řešení otázek a adekvátní odpovědi
- zvládá manipulaci s orientačními, topografickými a meteorologickými pomůckami
- prezentuje výsledky pozorování, měření a zkoumání ; samostatně je hodnotí

Kompetence k řešení problémů

Žák:

- na základě pozorování, osvojených znalostí a dosavadních zkušeností vytváří hypotézu k problému či k úkolu
- nalézá a pojmenuje shodné, podobné a odlišné znaky geografických objektů, jevů a procesů
- pojmenuje podstatné lokální, regionální a globální problémy přírodní a společenské sféry, diskutuje o nich

Kompetence komunikativní

Žák:

- formuluje hypotézu, zvládá pojmenování problémů
- pojmenuje skutečnosti, ze kterých vyvozuje úsudky, vytváří a vhodně prezentuje vlastní názory a formuluje vlastní rozhodnutí
- učí se výslovnosti vlastních zeměpisných jmen v cizích jazycích, aktivně je využívá ve výuce cizích jazyků a naopak
- vhodně argumentuje, spolupracuje na řešení problémů a úloh

Kompetence sociální a personální

Žák:

- participuje na řešení pracovních úkolů ve skupině
- je schopen na základě situace přijmout svoji roli a akceptovat ji
- vytváří si pozitivní vztah k práci, k zodpovědnému přístupu k práci své i druhých

Kompetence občanské

Žák:

- zdůvodní a vysvětlí na konkrétních příkladech nutnost ochrany přírodního a životního prostředí
- zajímá se o prostředí v němž žije, chápe význam přírody, historických a kulturních objektů
- buduje vlastní občanskou zodpovědnost za zachování životního prostředí a udržitelného života pro budoucí generace
- přiměřeně věku ovládá zásady chování a ochrany zdraví a života za mimořádných událostí
- prezentuje fakta a argumenty pro utváření postojů a hodnot, které respektují rovnoprávnost všech lidí a vyjadřují demokratické přístupy v řešení společenských problémů
- poznává a respektuje tradice, zvyky a kultury lidí v jednotlivých světadílech a oblastech

Kompetence pracovní

Žák:

- bezpečně manipuluje s pomůckami, nástroji, přístroji a materiály při jejich používání v učebnách i v terénní výuce
- dodržuje stanovená a vymezená pravidla pracovních činností
- uplatňuje osvojené dovednosti i vědomosti a návyky v osobním i veřejném životě
- přiměřeně věku využívá moderní komunikační, dopravní a výrobní technologie, které mají úzký vztah k orientaci, pohybu a pobytu v terénu, k cestování, k ochraně přírodního a životního prostředí

Kompetence digitální

Žák:

- používá běžná digitální zařízení (PC, tablet, mobilní telefon), aplikace a služby (např. cloudová úložiště); aktivně je využívá při učení i při zapojení do běžného života ve škole i mimo ni
- samostatně získává, vyhledává a odpovídající formou zpracovává digitální data, např. při tvorbě ročníkových prací, samostatných sdělení či prezentací
- vyhledává, kriticky posuzuje a třídí informace dostupné ve virtuálním světě, používá mapy, mapové aplikace a globální družicové navigační systémy ke sběru geografických dat a informací
- vhodně volí a účelně využívá vhodné digitální technologie při činnostech s digitalizovanými geoinformačními zdroji, prameny a programy; rozpoznává výhody tištěných i digitálních map
- dokáže si poradit s technickými problémy
- respektuje pravidla bezpečného pohybu ve virtuálním prostředí, chápe možnosti jeho zneužití a vědomě předchází problematickým situacím s ním spojených, jedná eticky, s ohleduplností a respektem k druhým
- vyrovnává se s proměnlivostí digitálních technologií a posuzuje, jak vývoj technologií ovlivňuje různé aspekty života jedince a společnosti a životní prostředí